

DRAMA EN THEATER
EEN BIBLIOGRAFIE VOOR NOORD- EN ZUID-NEDERLAND

Annick POPPE

Aflevering 1

Inleiding

In dit nummer gaat DOCUMENTA van start met een nieuw initiatief. Om studenten, vorsers en alle belangstellenden zo goed mogelijk te informeren over alles wat er in Noord- en Zuid-Nederland verschijnt op het gebied van drama en theater, zullen we van nu af aan trachten een geannoteerde bibliografie te publiceren.

DOCUMENTA wil hiermee voldoen aan een nood. Wie zich aan oeverloos bibliografisch speurwerk waagde, zal het belang van een oriënterend overzicht inzien. Wij hopen dan ook dat deze rubriek zal uitgroeien tot een handig werkinstrument. Vele van de geciteerde teksten worden trouwens bijgehouden in het Documentatiecentrum voor Dramatische Kunst, waar ze voor iedereen beschikbaar zijn.

De begindatum werd vastgesteld op 1 januari 1986. Alle teksten zijn alfabetisch geordend op auteursnaam en ingelast in volgend schema :

I. Wetenschappelijke teksten

- a. boeken
- b. bijdragen in tijdschriften, jaarboeken en verzamelwerken
- c. proefschriften

II. Dramateksten

- a. in boekvorm
- b. in tijdschriften, jaarboeken en verzamelwerken

Boeken over theater worden eventueel kort gerecenseerd. Grondige analyses horen thuis in de rubriek boekbesprekingen, waarin ook studies

uit andere taalgebieden worden opgenomen.

Van bijdragen in tijdschriften, jaarboeken en verzamelwerken wordt de inhoud beknopt weergegeven. Het belangrijkste criterium voor opname is de wetenschappelijkheid van de artikelen. Journalistieke teksten, mededelingen en recensies, interviews en reacties, polemieken en verslagen, boekbesprekingen en alle geschriften die enkel op de onmiddellijke actualiteit betrekking hebben, worden niet vermeld.

Het ligt eveneens in de bedoeling melding te maken van proefschriften over theater en drama, waarbij een beroep wordt gedaan op de medewerking van de andere Vlaamse en Nederlandse universiteiten. Het zeer interessante basismateriaal dat door de studenten wordt verzameld, gaat immers al te vaak voor de wetenschap verloren.

Om de ingewikkelde zoektocht naar dramateksten te vergemakkelijken worden de nieuwe titels op een rij gezet. Vertalingen en oorspronkelijk Nederlandse teksten worden door elkaar opgesomd.

Volledigheid is een ideaal dat uitsluitend door samenwerking kan worden bereikt. Daarom durven wij de uitgeverijen verzoeken ons op de hoogte te houden van hun publikaties en ons, zo mogelijk, een exemplaar van pas verschenen boeken en tijdschriften toe te sturen.

De eerste aflevering, die hier bij wijze van proef verschijnt, is extra-lang. In het vervolg zal ernaar worden gestreefd in elk nummer van DOCUMENTA de meest recente uitgaven te vermelden, zodat onze lezers een beeld van de actuele bevindingen van theaterwetenschap, theaterhistoriografie, dramastudie en opvoeringsanalyse kan worden aangeboden.

I. WETENSCHAPPELIJKE TEKSTEN

a. boeken

DUINHOVEN (A.M.), Lees, maar raak ! Middelnederlandse tekstinterpretatie, Muiderberg, Dick Coutinho, 1986, 149 p. (ISBN 90-6283-659-3)

Zoals uit de titel blijkt, wil de auteur komaf maken met het lukraak en onnauwkeurig vertalen uit het Middelnederlands, een al te verspreide praktijk. Aan de hand van talrijke, zorgvuldig uitgewerkte probleemgevallen wordt het belang van de kennis van de Middelnederlandse grammatica voor het analyseren, interpreteren en reconstrueren van teksten gelustreerd. De filoloog moet zowel een taal- als een letterkundige zijn. Veel voorbeelden hebben betrekking op de eplek. Toch wordt informatie verstrekt over de abele spelen en in het bijzonder over Gloriant. Dit boek, dat op wetenschappelijk hoog niveau staat, biedt een massa relevant studiemateriaal voor neerlandici.

GRIFFITHS (Trevor R.)/VAN BEEK (Tom), Teater maken. Complete handleiding voor spel en techniek, Haarlem, Rostrum B.V., 1986, 192 p. (ISBN 90-328-0210-0)

T. Van Beeks vertaling en bewerking van T. Griffiths' Stagecraft, the Complete Guide to Theatrical Practice is een onmisbare handleiding voor iedereen die op een of andere manier bij het amateurtoneel betrokken is. Alle grote en kleine problemen die bij de voorbereiding van een produktie kunnen opduiken worden in de elf hoofdstukken uitgebreid behandeld. Richtlijnen wat de keuze van het stuk en de zakelijke leiding betreft voorkomen artistieke en financiële overmoed. De taken van regisseur en inspiciënt worden met zorg opgesomd en toegelicht. Talrijke oefeningen voor de acteurs zijn opgenomen in het hoofdstuk over het spel. Zeer leerrijk zijn de uiteenzettingen gewijd aan technische aspecten zoals ontwerp en bouw van decors, kostumering, belichting en grime. Foto's en schetsen vullen de tekst aan. Aan het slot volgen enkele tips in verband met deelname aan festivals en tournees en een adressenlijst voor Nederland en België. Kortom, dit hoogst interessante boek bevat een schat aan deskundig advies, dat op een prettige en bevattelijke wijze is verwoord.

MMT Lustrumboek 1956-1986, samengesteld door Lest Matteredne en Hilde Neven, Lier, Van In, 1986, 305 p. : zie bespreking

Vierde Lustrumboek Nederlands Toneel te Gent 1980-1985, Gent, 1986, 465 p. : zie bespreking

WALDEN (Martha), Legende van een leven : over mensen die mijn leven licht en warmte schonken, Diepenveen, Auteurslexicon, 1986, 133 p.
(ISBN 90-71496-01-5)

b. bijdragen in tijdschriften, jaarboeken en verzamelwerken

BACHRACH (A.G.H.), "Muziek en lied bij Shakespeare", in : KURRIS (A.M.W.J.) [et al.], Woord en muziek in samenspel, Muiderberg, Coutinho, 1986, pp. 72-88.

Talrijke voorbeelden bewijzen dat muziek en lied volkomen gefinte-greerd waren in Shakespeares toneel. "Muzikaal gecostumeerde" (p. 72) personages bewogen zich in een muzikaal decor. Zo had muziek niet alleen een sfeerbepalende en karakteriserende functie, maar werd haar ook een magische rol als harmoniebrenger toebedeeld.

BARTHOFFER (Alfred), "Eine alte Scherzfrage ?? Anmerkungen zu sozial-kritischen Aspekten im Werke Arthur Schnitzlers", Neophilologus, 70 (1986), nr. 1, pp. 75-91.

Alhoewel hij politiek verafschuwde en zich afzette tegen de holle retoriek van de linkse literatoren, liet de ellende van het industriële proletariaat Schnitzler niet onberoerd. Overtuigd van de noodzaak van hervormingen plaatste hij de sociale problematiek in een ruim, algemeen-menselijk kader en liet hij het aan lezers en publiek over het gedrag van zijn personages te beoordelen.

BROMET (Stella), "Strindbergs brieven", Maatstaf, 34(1986), nr. 3, pp. 2-16.

Uit de hier gepubliceerde vertaling van de brieven die Strindberg in het begin van 1876 aan de actrice Siri von Essen, op wie hij in het ge-

heim verliefd was, en aan haar echtgenoot Carl Gustav Wrangel richtte, wordt duidelijk hoe zijn kruiperige huichelarij omsloeg in verontwaardiging toen hij ontdekte dat de baron een overspelige verhouding had.

CALLENS (Johan), "Sam Shepards verscheurde liefdes", Etcetera, 4 (1986), nr. 13, pp. 61-65.

De veelzijdige kunstenaar Sam Shepard verheerlijkt in zijn omvangrijk oeuvre de Amerikaanse populaire cultuur. Mythische helden en ambivalente persoonlijkheden banen zich een weg doorheen de rommel van de consumptiemaatschappij, die surrealistische allures aanneemt. Het is dan ook jammer dat de mysterieuze metaforiek grotendeels verloren ging in de B.K.T.-enscenering van Fool for Love.

COUN (Theo), "De Limburgse litteraire cultuur in de 13de eeuw", Vlaanderen, 35(1986), nr. 1, pp. 8-17.

Tot de rijke dertiende-eeuwse Limburgse literatuur behoort onder andere een Latijns Paasspel dat een zevental gezongen scènes bevat. Het werd opgetekend in een evangelarium uit circa 1300.

CREBAS (Aya) en PELS (Dick), "Carmen. Kanttekeningen bij het ontstaan van een nieuwe vrouwenmythe", Maatstaf, 34(1986), nr. 2, pp. 19-34

Het Carmen-thema, dat opnieuw volop in de belangstelling staat, heeft een interpretatiewijziging ondergaan. De morele dubbelzinnigheid van Mérimées novelle en Bizets opera is daar niet vreemd aan. De fatale vrouw, die wie ze aantrekt te gronde richt, werd een zelfstandige jongedame, ver verheven boven onvolwassen bezitsdrang. Het produkt van een mannenmythe werd de realisatie van een vrouwendroom.

DE GREEF (Hugo), "Weer vrijheid voor het theater. Voorstellen voor een vernieuwend beleid", Ons Erfdeel, 29(1986), nr. 2, pp. 183-190.

Theaterdecreten kunnen als basis voor subsidiëring het best worden vervangen door een publiek en een artistiek initiatief. Enerzijds geeft de overheid groepen de middelen om een welbepaalde opdracht uit te werken, anderzijds kunnen onafhankelijke theatermensen zelf hun projecten ter goedkeuring voorleggen.

DE MAERE (Jaak), "Votreffer of draak ? Harry Mulisch in de schijnwerper", Dietsche Warande & Belfort, 131(1986), nr. 3, pp. 214-217.

Hoogste tijd, Mulisch' roman over het theater, is virtuoos vakwerk, maar geen grote kunst. Het grootste gebrek is de complexiteit. Uli Bouwmeester, wiens ondergang door een -ouderwetse- auctoriële verteller wordt voorbereid, groeit niet uit tot een tragische held, maar blijft een papieren creatie.

DE ROECK (Jef), "Anne Teresa de Keersmaeker ou la nouvelle danse en Flandre", Septentrion, 15(1986), nr. 2, pp. 20-23.

A.T. de Keersmaeker, die met de groep Rosas internationale erkenning verwierf, is een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de minimal dance. Haar produkties worden gekenmerkt door de logische structuur, los van verhalende en psychologische elementen, en door het repetitieve karakter van de bewegingen.

DE VOS (Dr. Jozef), "Het toneelleven te Gent 1983-1984", in : Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen 1984, Gent, 1986, pp. 56-61.

Het seizoen 1983-1984 stond in het teken van een terugkeer naar het klassieke repertoire. Arca, dat uitgroeide tot een van de belangrijkste vernieuwende gezelschappen in Vlaanderen, opteerde voor een confrontatie van de klassieke tekst met de eigen tijd in post-modernistische stijl. Het nog jonge Controverse ging de weg op van de modieuze deconstructie. Het opvallendst was de koerswijziging van het N.T.G. : maatschappijkritische probleemstukken ruimden plaats voor sober en verzorgd geënceneerde klassieken.

DE VOS (Jozef), "Sam Bogaerts' 'gevaarlijke getuigenissen'", Ons Erfdeel, 29(1986), nr. 2, pp. 288-289.

In de produkties die de jonge Vlaamse regisseur Sam Bogaerts vooral voor alternatieve en/of kleine theaters opzette, wordt de consumptie-maatschappij kritisch geanalyseerd. Door middel van ironie en karikatuur wordt een ontluisterend beeld van de emotionele armoede van de moderne mens geschetst ; de zeldzame gevoelige momenten komen daardoor

nog sterker tot hun recht.

DE WINTER (Erik), "Claus laat Hamlet uit", Streven, 53(1985-86), nr. 7, pp. 640-645.

Een vergelijking van Shakespeares Hamlet met de bewerking die H. Claus er in 1983 in opdracht van het N.T.G. van maakte, brengt moderniserende tekstuele en scenische transformaties aan het licht. Een interpreterende wijziging van structurele aard is het benadrukken van het psychologische element. Hamlet werd een neuroticus die zwaar onder een Oidipoescomplex gebukt gaat.

DONKER (Janny), "Duidelijkheid is des duivels oorkussen", Toneel Teatraal, 107(1986), nr. 2, pp. 18-21.

Theatermakers gebruiken meer en meer teksten en composities van voorgangers als basis voor hun eigen werk en sluiten daarmee aan bij een tendens die ook in de muziek en de plastische kunst opgang maakt. Door het citeren, bewerken en transponeren kan een brug met het verleden en met andere culturen worden geslagen. Het werk van H. Müller kan op dit vlak exemplarisch heten.

FLOTHUIS (Marius), "Poëzie-gehoorzame dochter der muziek", in : KURRIS (A.M.W.J.) [et al.], Woord en muziek in samenspel, Muiderberg, Coutinho, 1986, pp. 25-34.

In Mozarts opera's is de tekst ondergeschikt aan de muziek. Een studie van zijn correspondentie maakt echter duidelijk dat hij veranderingen aanbracht aan de libretto's, groot belang hechtte aan de verstaanbaarheid en met instrumentale middelen de betekenis van de tekst accentueerde. Alhoewel zijn voorkeur uitging naar het Italiaans, propageerde hij voorzichtig de Duitse opera.

FRIEDL (Peter), "Het grote feest. Hermann Nitsch en de wedergeboorte van de tragedie", Museumjournaal, 1986, nr. 2, pp. 84-88.

Action painter en regisseur H. Nitsch probeert met zijn Orgieën-Mysteriën Theater een liturgische tragedie over dood en offer, de basiscomponenten van alle godsdiensten en mythologieën, te creëren. Hij

wil dit mysterie niet uitbeelden, maar het laten beleven. Tot op heden werden slechts enkele van zijn "acties" gerealiseerd. Zijn "partituren" nemen dagen in beslag ; de vereiste benodigdheden maken ze schier onopvoerbaar.

GAINES (James F.), "Molière le critique et Mercure : the Radicalization of the Dramatist's Reputation", Neophilologus, 70(1986), nr. 1, pp. 13-19.

In Molière le critique et Mercure aux prises avec les philosophes (1709), een anoniem didactisch toneelstuk, treedt de in 1673 overleden Molière op als een expert in theologie en bijbelexegese. De tekst, die de opvattingen van de protestantse (Hugenootse) émigrés weerspiegelt, getuigt van Molières groeiende populariteit in intellectuele kringen, waar men erop uit was hem in te lijven als een bondgenoot in de ideologische strijd.

GEERTS (Guido), "Hugo Claus en de taal van België", Dietsche Warande & Belfort, 131(1986), nr. 1, pp. 18-37.

Claus, die zich vanaf de vroege jaren vijftig vooral op de Noordnederlandse literaire wereld oriënteerde, pogde een op Vlaamse dialecten gebaseerde spreektaal te ontwerpen en besteedde daarbij veel aandacht aan ritmiek en klankrijkdom. Dit streven naar een maniëristische Vlaamse kunsttaal komt het best tot uiting in Vrijdag en in de dialogen van Het verdriet van België.

GEERTS (Leo), "De god-koning van Cambodja is een clown", Streven, 53(1985-86), nr. 4, pp. 375-379.

H. Cixious' docudrama L'Histoire Terrible mais Inachevée de Norodom Sihanouk, Roi du Cambodge blijft een burgerlijk stuk : het geweten van het westen wordt onvoldoende geschokt. De anachronistische god-koning dwaalt als een clown over de scène ; voortdurend wisselt hij van kamp. De Rode Khmers worden te ongenueanceerd als de slechten voorgesteld. Een verklaring voor hun gedrag wordt niet gezocht.

GERRITSEN (W.P.), "Tankred Dorst en de mythe van koning Artur",

Literatuur, 3(1986), nr. 1, pp. 2-9.

Merlin oder Das wüste Land van T. Dorst is een bewerking van de Arturstof doorspekt met wrange associaties aan de moderne tijd. De auteur ontmaskert de idealen van de hoofse en van de vrome ridder : de verbreiders van politieke systemen en van heilsopvattingen veroorzaken de ondergang van hele volkeren.

HAGERAATS (Koois), "De triomf van het onmogelijke", Bzzlletin, 14 (1986), nr. 135, pp. 78-90.

In Hoogste tijd heeft H. Mulisch verschillende betekenislagen handig dooreengevlochten. Tot het autobiografische niveau behoren de gebeurtenissen en ideeën die refereren aan zijn vroeger werk. Vanuit filosofisch oogpunt interpreteert hij de Oidipoesmythe en facetten van de Egyptische religie. Talrijk zijn ook de reflecties op het schrijven zelf, dat tot alchimistisch proces wordt.

KASSIES (Jan), "Cultuurbeleid in crisistijden", Ons Erfdeel, 29 (1986), nr. 2, pp. 169-175.

Het subsidiebeleid is onvoldoende flexibel : de behoeften worden als statisch aangezien, terwijl ze dynamisch zijn. Het is overigens een misvatting te denken dat cultuur onrendabel is. De economische betekenis van de kunstsector mag niet worden onderschat.

KLOEK (J.J.) en MIJNHARD (W.W.), "Het lezerspubliek als object van onderzoek. Boekaanschaf in Middelburg in het begin van de negentiende eeuw", De nieuwe taalgids, 79(1986), nr. 1, pp. 14-32.

Nauwelijks 1,1 % van de tussen 1801 en 1815 in Middelburg verkochte boeken behoort tot de categorie van het toneel.

KOOGJE (Anna J.) en BOULANGE (F.), "Muziek en toneel aan het hof van Willem V", Spiegel Historiae, 21(1986), nr. 4, pp. 185-191.

Uit een studie van materiaal uit het Koninklijk Huisarchief blijkt dat muziek en toneel aan het hof van stadhouder Willem V vooral in huiselijke kring werden beoefend. Musici traden vaak aan het hof op en leden van de vorstelijke familie woonden voorstellingen van Haagse gezels-

schappen bij.

KUIPER (Willem), "Mariken van Nieumeghen, een gerenoveerd Maria-Mirakel", Spektator, 15(1985-86), nr. 4, pp. 249-267.

Mariken van Nieumeghen kan het best worden bestempeld als een vermenging van leesdrama en mirakelverhaal met als thema's de zondeval en de verlossing. Het is een belangrijke evolutie dat niet Emmekens devotie tot Maria, middelares bij God, maar de gebeden en sacramentele handelingen van een priester, haar oom Ghijsbrecht, haar inkeer bewerkstelligen.

MARROQUIN (Raoul), "Electronische media en de performing arts", Toneel Teatraal, 107(1986), nr. 3, pp. 10-15.

De ontwikkeling van de electronische media schept enorme mogelijkheden voor de performing arts. Werkopnamen ondersteunen het evaluatieproces en zijn uitstekend studiemateriaal. Videocassettes kunnen aan de subsidiërende instanties en organisatoren worden voorgelegd. Vaak is electronische apparatuur in de voorstelling geïntegreerd. Uitzending via de kabel en verkoop van software zullen in de toekomst de kloof tussen publiek en kunstenaars verkleinen.

MEEUS (Marcel), "Het Stuc tussen twee stoelen", De Nieuwe Maand, 29(1986), nr. 4, pp. 36-44.

Het Stuc, het studentencentrum van de K.U.L. vervult een belangrijke culturele functie. Zo werden onder andere jonge Vlaamse dansers en theatermakers geïntroduceerd en gelanceerd en wordt jaarlijks een eigen theaterproductie op het getouw gezet. Alhoewel de afhankelijkheid van de universitaire wereld voor problemen zorgt, zou een bestaan als onafhankelijk cultureel centrum wenselijk noch leefbaar zijn.

MIELART (Alice), "De Theateractiviteiten van Anna Blaman. Een verlangen naar culturele verheffing van de mens", Toneel Teatraal, 107 (1986), nr. 1, pp. 4-9.

A. Blaman toonde een levendige interesse voor het toneel in haar woonplaats Rotterdam. Ze was dramaturge bij de Rotterdamse Comedie en

zette zich in voor het amateurtoneel. In lezingen en recensies streefde ze ernaar een groot publiek warm te maken voor ernstig, realistisch toneel. De literaire kwaliteit van de korte stukken die ze vaak in opdracht schreef, is bedroevend.

OFFERMANS (Cyrille), "Samuel Beckett tachtig jaar", Vrij Nederland/Boekenbijlage, 12 april 1986, nr. 15, pp. 8-11.

De machteloze personages die rondzwerven in de toneelstukken en romans die S. Beckett al veertig jaar lang schrijft, hebben geen identiteit; ruimte en tijd zijn betekenisloos. In hun monotone wereld is geen enkele handeling doelgericht. Terwijl ze zich aanvankelijk door middel van een onstuitbare woordenstroom tegen hun situatie verzetten, bereiken ze nu een stadium van bewustzijnsloosheid, dat hen uitsluitend toelaat te kruipen en te dwalen.

ORANJE (Hans), "Koning Oidipoes: mythe, tragedie en theater", Toneel Teatraal, 107(1986), nr. 4, pp. 13-15.

De mythische Oidipoes werd al te gretig voor psycho-analytisch onderzoek misbruikt. Sofokles' Koning Oidipoes gaat ten onder als een tragische held, maar blijft gevrijwaard van schuldgevoelens.

PEETERS (Frank), "Jan Oskar de Gruyter 1885-1929", Etcetera, 4 (1986), nr. 13, pp. 57-60.

De canonisatie van de figuur van De Gruyter, die onmiddellijk na zijn dood werd ingezet, gaf aanleiding tot tal van verheerlijkende gemeenplaatsen. Dat de overlevering en de werkelijkheid van elkaar kunnen verschillen, bewijst een studie van het bronnenmateriaal. Lang niet alle produkties die hij tussen 1920 en 1924 met het Vlaamse Volkstoneel op het getouw zette waren artistieke voltreffers.

RASKIN (Ludo), "De kunstsituatie in Limburg", Vlaanderen, 35(1986), nr. 1, pp. 37-41.

Een analyse van de Limburgse culturele situatie wijst uit dat het beroepstoneel in deze provincie nooit van de grond is gekomen. Het amateurtoneel daarentegen kende een redelijke bloei.

RUTTEN (André), "Veertig jaar Nederlands toneel", Toneel Teatraal, 107(1986), nr. 1, pp. 30-31 (IX) ; nr. 2, pp. 44-46 (X) ; nr. 4, pp. 35-37 (XI).

In de jaren vijftig en zestig werden in Nederland een aantal belangrijke toneelverenigingen gesticht. Het Nieuw Rotterdams Toneel (1962-1971) ging ten onder aan interne tegenstellingen. Vernieuwende impulsen gingen uit van de in 1950 door jongeren opgerichte toneelgroep Puck (de huidige toneelgroep Centrum). Ook de decentralisatie werd ingezet. Het moderne absurde repertoire werd geïntroduceerd door het Arnhemse Theater (1953). Het Eindhovense Zuidelijk Toneel (1956), dat vanaf 1958 als Ensemble bekend stond en sedert 1967 Zuidelijk Toneel Globe heet, bracht tevens klassiek werk.

STAMM (R.), "The First Meeting of the Lovers in Shakespeare's Romeo and Juliet", English Studies, 67(1986), nr. 1, pp. 2-13.

De eerste ontmoeting tussen Romeo en Juliet, beschreven in sonnetvorm, is een unieke combinatie van natuurlijkheid en formalisme. De ontsteltenis van de onhandige Romeo in het eerste kwatrijn wordt in het tweede kwatrijn uitstekend opgevangen door de fijngevoelige Juliet. Terwijl ze hun eerste kus smaken, wordt het sonnet voltooid. Hun enthousiast verlangen naar meer verleidt hen tot een aanvullend kwatrijn, een voorbode van het onheil.

TINDEMANS (C.), "Arlecchino Dario Fo", Streven, 53(1985-86), nr. 5, pp. 449-454.

Een optreden van Dario Fo is een volksfeest. Deze uitstekende theatervakman, die taal en lichaam volkomen beheerst, bespeelt het publiek op een onnavolgbare wijze ; voortdurend gaat hij over van spel op commentaar en omgekeerd.

VAN DER LINDEN (Neil), "Schrijnende tragiek rond een vrolijke opera. Hoe een zwijgzame vrouw in 1935 het zwijgen werd opgelegd", Mens en Melodie, 41(1986), nr. 1, pp. 25-32.

De ontstaansgeschiedenis van de opera Die schweigsame Frau, die in juni 1935 in Dresden in première ging en al na de tweede voorstelling

verboden werd, werpt een schril licht op de verhoudingen tussen kunst en politiek in de beginjaren van het Derde Rijk. De aanvankelijk goede verstandhouding tussen componist Richard Strauss, het ietwat ongewilde parapedaar van het nieuwe regime en librettist Stefan Zweig, Oostenrijks Jood en pacifist, werd verziekt door onderlinge verdachtmakingen en pogingen achter de schermen om de onderneming te doen stranden.

VAN DER VEGT (Jan), "Deirde, de levensgeschiedenis van een verhaal", Bzzlletin, 14(1986), nr. 133, pp. 51-61.

Drie bewerkingen van de Deirdre-sage gingen in het eerste decennium van de twintigste eeuw in het Abbey Theatre in Dublin in première. De theosofist George Russell mat Deidre bovenmenselijke proporties aan. W.B. Yeats' Deirdre was het drama van de buitensporige erotische liefde. In Deirdre of the Sorrows van J.M. Synge spraken de figuren de taal van de Ierse boeren en vissers.

VAN DER WAERDEN (Kees), "De figuur van de cockijn in het abel spel Vanden Winter ende vanden Somer", Spektator, 15(1985-86), nr. 4, pp. 268-277.

Dat de cockijn, een rondtrekkend bedelaar, die in het abel spel de zomer verdedigt, een pejoratieve betekenis had, kan worden afgeleid uit een vergelijking met een gelijkaardig Latijns gedicht en enig etymologisch spuurwerk. De cockijn, een rode vogel of haan, werd namelijk verondersteld aan te zetten tot zinnelijke, onkuise liefde.

VAN ECK (Henk), "Sachs en Beckmesser in Wagners Meistersinger", Mens en Melodie, 41(1986), nr. 4, pp. 182-193.

In de opera Die Meistersinger von Nürnberg heeft R. Wagner heel wat autobiografische elementen verwerkt. Hij identificeerde zich met Hans Sachs, bekwaam musicus en verdediger van de ware Duitse kunst. De antagonist Sixtus Beckmesser gold als het prototype van de pedante kleinburgerlijkheid.

VERHUYCK (Paul), "Zingende zotten. De functie van de liedjes in de laat-middeleeuwse Sotties", in : KURRIS (A.M.W.J.) [et al.], Woord en

muziek in samenspel, Muiderberg, Coutinho, 1986, pp. 35-55.

In de vijftiende-eeuwse zottenspelen werd de middeleeuwse maatschappij op de korrel genomen. Veel narren, die in de marginaliteit leefden, kwamen in aanraking met het gerecht. De tekst van de liedjes, die werden ingelast aan het begin en het einde en bij belangrijke fasen, was vaak hekelend of seksueel gekleurd.

VULLINGS (Jeroen), "Hoogste tijd : de brief van Siderius als sleutel tot nader begrip", Bzzlletin, 14(1986), nr. 135, pp. 91-94.

De brief waarin Leo Siderius, de auteur van het stuk Noodweer, het experiment uiteenzet waaraan hij de acteur Uli Bouwmeester onderwerpt, is een tractaat over de vrijheid (van de scheppende kunstenaar) en de onvrijheid (van de uitvoerende kunstenaar) en over de relatie tussen rol en acteur. Als dusdanig sluit hij aan bij de centrale problematiek van Mulisch' roman Hoogste tijd, de verhouding tussen kunst en werkelijkheid.

WENT-DAOUST (Y.), "Les Paravents de Jean Genet ou les signes du vide", Neophilologus, 70(1986), nr. 1, pp. 34-46.

De ruimtelijke tekens spelen een belangrijke rol in Les Paravents, zowel op het niveau van de personages als op dat van de toeschouwers. Genet verheerlijkt de leegte. De groteske Franse kolonisten zijn onderling verwisselbaar. Hun (kunstmatig) grote gestalte symboliseert hun prestige. De aan hen ondergeschikte Arabieren daarentegen evolueren voortdurend. Voor enkelen eindigt hun zoektocht met de dood, die steeds verschillend ervaren wordt.

ZEY (Hanneke), "Van leesboek tot speelttekst", Toneel Teatraal, 107 (1986), nr. 2, pp. 30-31.

Wie een verhalende tekst tot een toneelstuk bewerkt, kan zich zoveel mogelijk houden aan het origineel of nieuwe elementen aan de stof toevoegen. Een aantal moeilijkheden die bij dit reductie- en transformatieproces kunnen opduiken, komen aan het licht bij een vergelijking tussen de roman Eenzaam Avontuur van A. Blaman en Affaire B., de toneelbewerking die M. Van Veldhuizen ervan maakte.

II. DRAMATEKSTEN

a. in boekvorm

BRULIN (Tone), De honden, van een leidraad voor cursorische lectuur voorzien door Fr. Van Passel en J. Van Craen, Malle, De Sikkel, 1986⁹, 61 p. (ISBN 90-260-4026-1)

CLAUS (Hugo), In Kolonos, een bewerking van Sofokles' Oidipoes in Kolonos, Amsterdam, De Bezige Bij, 1986, 57 p. (ISBN 90-234-0951-5)

COPPENS (Paul), Schafttijd, Vereniging van Vlaamse Toneelauteurs v.z.w., 1986 (Hedendaags Nederlands Toneel 60)

HERZBERG (Judith), De kleine zeemeermin, libretto gebaseerd op het sprookje De kleine zeemeermin van H.C. Andersen, Amsterdam, De Harmonie, 1986, 49 p. (ISBN 90-6169-278-4)

HERZBERG (Judith), Merg, Amsterdam, International Theatre Bookshop en De Salon, 1986, 33 p. (ISBN 90-6403-122-3)

JOHNSON (Terry), Zonder betekenis, oorspronkelijke titel Insignificance, vertaald door W. van de Sande Bakhuijzen, Amsterdam, International Theatre Bookshop en F. Act, 1986, 82 p. (ISBN 90-6403-127-4)

MIDDLETON (Thomas) en ROWLEY (William), Het wisselkind, oorspronkelijke titel The Changeling, vertaald door Martin Hartkamp, Amsterdam, International Theatre Bookshop en Theater Persona, 1986, 142 p. (ISBN 90-6403-123-1)

MILLER (Arthur), Van de brug af gezien, oorspronkelijke titel A View from the Bridge, vertaald door Janine Brogt, Amsterdam, International Theatre Bookshop en Rotterdam, Ro-Theater, 1986, 82 p. (ISBN 90-6403-124-X)

RACINE (Jean), Andromaque, vertaald door Hans W. Bakx, Amsterdam, International Theatre Bookshop en Den Haag, Haagse Comedie, 1986, 74 p. (ISBN 90-6403-125-8)

SHAKESPEARE (William), Een midzomernachtsdroom, oorspronkelijke titel A Midsummer Night's Dream, bewerkt door Watze Tiesema naar de vertaling van Cees Buddingh, Amsterdam, International Theatre Bookshop en Den Haag, Haagse Comedie, 1986, 95 p. (ISBN 90-6403-129-0)

SODERBERG (Hjalmar), Gertrud, vertaald door Karst Woudstra, Amsterdam, International Theatre Bookshop en Publiekstheater, 1986, 81 p. (ISBN 90-6403-119-3)

SOFOKLES, Oidipoes te Kolonos, vertaald door J. Boonen, Leuven, Acco, 1986 (Syrinx reeks 7) (ISBN 90-334-1192-X)

STRINDBERG (August), Onweer, oorspronkelijke titel Oväder, bewerkt door Ger Thijs naar de vertaling van Karst Woudstra, Amsterdam, International Theatre Bookshop en Publiekstheater, 1986, 57 p. (ISBN 90-6403-120-7)

SUSKIND (Patrick), De kontrabas, oorspronkelijke titel Der Kontrabass, vertaald door Hans W. Bakx, Amsterdam, Bert Bakker, 1986, 67 p. (ISBN 90-351033-86)

b. in tijdschriften, jaarboeken en verzamelwerken

CORTAZAR (Julio), "Dag, Robinson", oorspronkelijke titel Adiós, Robinson, vertaald door Barber van de Pol, De Revisor, 13(1986), nr. 2, pp. 32-37.

MULLER (Heiner), "Beeldbeschrijving", oorspronkelijke titel Bildbeschreibung, vertaald door Gerardjan Rijnders, Toneel Teatraal, 107 (1986), nr. 2, pp. 23-24.

PERCEVAL en ROOFTHOOF, "Alles Liebe", naar La dama boba van Lope de Vega, Etcetera, 4(1986), nr. 13, pp. 42-46.

THOMAS (Willy) en DERMUL (Guy), "Frans Franz", Etcetera, 4(1986), nr. 13, pp. 47-50.